

SOSYAL TEORİDE KÜRESEL TOPLUM FENOMENİNİN İMALARI

Mehmet AYSOY*

Küresel toplum, günümüz toplumu üzerine sürdürülen tartışmalarda yaygın kullanılan ancak üzerinde en az tartışılan fenomenlerden birisidir. Bu durum, küresel toplumun bir gerçeklik olduğu ya da küresel toplum fenomeni üzerine yaygın bir uzlaşma olduğu ve bu anlamda da tartışılması gereksiz görüldüğünden kaynaklanmamaktadır. Sosyal teoride temel tartışma küreselleşme sürecinin etkileri bağlamında sürdürülmektedir. Başka deyişle henüz sürecin nitelikleri ile ilgili geliştirilen argümanlar tartışmayı belirlemektedir¹. Bu doğrultuda da günümüz sosyolojisinde yeni teorik tartışmaların ayırıcı karakteri yeni kavram ve temalar, yeni bir terminolojinin ortaya çıkmasıdır; modernlik ve küreselleşme günümüz sosyal teorisinin temel referanslarını oluşturmaktadır². Buna karşın küreselleşme üzerine geliştirilen teorik yaklaşımlarda sınırları çok belirgin olmayan ancak karakteristiklerine yönelik vurguların yer aldığı belli toplum tanımları da yer almaktadır.

Sosyal teori bir tarih anlayışının ürünüdür ve bu doğrultuda teoriler en üstte tarih anlayışları açısından farklılaşırlar. İkinci olarak sosyal teori bir toplum anlayışı bağlamında üretilen argümanlara sahiptirler ve yine teoriler, sahip oldukları toplum anlayışlarına göre gruplandırılabilirler. Bu bağlamda olmak üzere sosyolojide küreselleşme üzerine geliştirilen teoriler en üstte ortak

* Dr., İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü.

¹ Günümüzde sosyal teoriyi küreselleşme merkezinde kurulan bir dikotomiyle; küreselleşmeyi çözümlemenin merkezine alan teoriler ve küreselleşme karşıtı teoriler olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

² "Sosyolojide söz konusu tartışmalardan kısa bir süre öncesine kadar herkes 'sanayi toplumu'ndan ya da buna koşut olarak 'kapitalizm'den bahsediyor ve bu ikisi arasındaki fark büyük ölçüde ortodoks ve marksist sosyoloji arasındaki karşıtlığa tekabül ediyordu. Kapitalizmden söz etmek yalnızca belli bir sosyo-ekonomik sistem tipini saptamak değildi; kapitalizmin sosyalizm tarafından aşılabileceği ya da aşılması gerektiği yolunda bir kabule işaret ediyordu. Sanayi toplumu kavramını savunanlar ise, daha o zamanlarda bile bir bakıma tarihin sonundan – ve açık bir biçimde ideolojilerin sonundan – bahsediyorlardı." (Giddens, 2000, 19).

bir tarih anlayışının ürünüdürler ve bir tarihsel kırılma ve kopuş nosyonunu içerirler³.

“Marksist, dünya sistemi kuramcıları, işlevselciler, Weberyenler ve bir çok çağdaş kuramcı; küreselleşmenin bu günün ayırıcı eğilimi olduğunu kabul eder. Dahası, postmodern kuramcılar, tarihsel kırılma argümanıya bu durumu olumlar ve postfordizm, postmodernizm ve diğer ‘post’ seriler, geçmişten temelde bir kopuşu tartışır. Böylece tartışmanın merkezi birleştiricisi, günümüzün ayırıcı özellikleri ve değişiminin tanımlanması üzerinedir. Küreselleşme söylemi; modern ve postmodern kuramların her ikisini de ifade edebilir. Küreselleşme, çok boyutlu ve kompleks anlamlar taşıyan bir söylemdir; sadece eleştirel olarak emperyalizm ya da olumlayıcı anlamda modernleşmenin yerini almadı, modernlik/postmodernlik tartışmasını da kuşattı.” (Kellner,1997).

Bu durumda postmodern durum, risk toplumu, postfordist toplum gibi tezlerin hangisini dünyanın bugünkü durumuyla ilgili yaptığımız çözümlemelerde kullanırsak kullanalım, küreselleşmenin anahtar kavram olduğunu görürüz. Bu yaklaşımların temel argümanı; modern sorunların artık küresel sorunlara dönüştüğü, daha doğrusu modernlik içinde düşündüğümüz sorunların giderek küreselleştiği ya da belli bir küresellik içinde düşünülmesi gerektiği önerisidir. Buna karşın küreselleşme üzerine ortaya konulan yaklaşımlar kendi içlerinde ilk önce küreselleşme sürecinin niteliğine yaptıkları vurgu ile farklılaşmakta ve sürecin niteliği üzerine ileri sürdükleri argümanlar küresel toplum tanımlarını belirlemektedir. Başka bir deyişle sosyal teoride karşımıza çıkan küresel toplum, aynı form kullanılmasına karşın içeriği tanımlamanın yapıldığı teorik yaklaşıma göre biçimlenen bir fenomendir.

Küresel toplum, klasik sosyoloji çerçevesinde tartışıldığı biçimde ileri bir toplumsal aşamaya karşılık gelmemektedir. Küresel toplum fenomeni daha çok sosyolojideki pozitivist yaklaşımı kıyasıya eleştiren post-modern yaklaşım çerçevesinde ortaya çıkan kültürel değerlendirmelerin⁴ biçimlendirdiği bir

³ 1970’lerin başında, yeni bir çığır açıldığını, yeni bir çağın doğduğunu, kapitalist gelişme sürecindeki sabit değişimlerden farklı büyük niteliksel sıçrayış yaşandığını söyleyen sol entellektüeller, marksist iktisatçılar veya postmodernist kültür teorisyenleri olabilirler; ve yeni çağa değişik isimler takabilirler – en yaygın olarak ya “küreselleşme” çağı ya da “postmodernite” süreci, bazen de her ikisi. Ama temel olarak geniş bir entelektüel akımlar yelpazesinin ana motifini oluşturan hep “yeni bir çığır açılması”dır (Wood, 2000, 73).

⁴ Bu bağlamda ister post-modern kültürden, ister post-modern toplumdaki, isterse post-modern durumdan söz edelim, bu esnada bütün düşünme, hissetme ve eyleme tarzıyla, yani antropologların terimden genellikle anladıkları bağlamda kültürle uğraşmakta olduğumuzu kabul ederiz.

fenomen olarak karşımıza çıkar. Bu anlamıyla küresel toplum ve küresel kültür biri diğerinin yerine kullanılabilir fenomenlerdir.

Küreselleşmenin etkileri açısından sosyal teoride –modernliğin karakteristikleri üzerine tartışmanın belirlendiği- iki tür yaklaşım yer almaktadır. Birincisi küreselleşme sürecini *homojenleştirici* bir nitelikte, ikincisi ise *heterojenliği koruyucu* bir nitelikte değerlendirmektedir. Birinci değerlendirmede temel vurgu bütün dünyayı kuşatan bir “dünya toplumu”dur.

Bu bağlamda küreselleşme ulusal ile uluslararası, Batı ile Doğu, Birinci dünya ile Üçüncü dünya, modern ile geleneksel, kimlik ile fark arasında çizilmiş zamansal ve mekansal ayırımların ortadan kalktığını ve böylece dünyanın küresel bir topluma ve küresel bir kültüre sahip olma durumuna geldiğini nitelemektedir.

Bu bağlamda küreselliğin özüne ilişkin karakteri, küreselliğin bilincine varma olgusunda yatar. Başka bir deyişle bireyin küresel duruma ilişkin bilinçliliğinde, daha özelde dünyanın hepimizin katıldığı bir arena olarak kavranışında, küresel farkındalıklarda belirginleşir (Friedman,1996) Bu anlamda bir kavram olarak küreselleşme, hem dünyanın küçülmesine hem de bir bütün olarak dünya bilincinin güçlenmesine gönderme yapar. Buna göre küreselleşme kavramının günümüzde gönderme yaptığı süreçler ile eylemler bazı kesintilerle birlikte birkaç yüzyıldır gelişim halindeydi, ama küreselleşme tartışmasının ana odak noktası görece yakın dönemler üzerinedir. Bu tartışmanın modernliğin dış hatları ve doğasıyla yakından bağlantılandırılması ölçüsünde, küreselleşme çok bariz şekilde son zamanlardaki gelişmelere gönderme yapar.

İkinci tür değerlendirmelerde ise vurgu küresele karşı yerel ve yerelliği öne çıkarmaktadır. Bu bağlamda da küresel toplum üzerine yapılan göndermelerin temel referansı “küresel” ve “yerel” üzerine getirilen açıklamalarla belirlenmektedir. Kökenbilimsel olarak küresel terimi, dünya teriminin dünyevi, dünyevi olmayan, bu dünya/öteki dünya ve benzeri gibi tarihsel açıdan daha zengin yananamlarla taşıdığına benzer bir kültürel, dinsel, tarihsel yük taşımamaktadır. Ancak küreselleşme "dünyanın tek bir mekan haline gelmesi süreci" olarak tanımlandığında, ekonomik siyasal yada kültürel değişkenleri susturmasına bakmaksızın kendi belirsizliklerine sahiptir. (King,1998,29) Yer terimi yerine 'yerel' teriminin kullanılmasının nedeni, eyleyenlerin zaman ve mekan boyunca karşılaşmaların oluşmasında süregelen bir biçimde ortamların özelliklerini kullanmalarıdır. Bu anlamda yerel, mekanın

etkileşim ortamlarını sağlamak için kullanılmasına gönderme yapar⁵. Daha kesin bir ifadeyle bu kullanımda yerel; küresel etkileşimin gerçekleştiği ortamın bir parçası olan ve bu etkileşimin şu ya da bu yönde yoğunlaşmasına yardımcı olan, kesin sınırları olan fiziksel bir bölgedir.(Giddens,1999,460) Bu bağlamı içinde küreselleşmenin bir ürünü olarak karşımıza çıkan yerel, küresel toplumu tanımlayan en önemli karakteristik olarak değerlendirilmektedir⁶.

Bu bağlamda sosyal teoride küresel-yerel sorunsalını: kesin bir kutuplaşmayı kapsayıcı olarak gören ve bunun en açık biçimini küreselleştirici eğilimlere karşı yerel talepler dünyasında, yerellik fikrinin kendisinin bazen tahakkümcü küresele bir direnç veya karşıtlık biçimi olarak ortaya konduğu bir dünyada yaşadığımız iddiasında gören yaygın bir eğilim vardır. Bu genel görüşün ilginç bir değişkesi Alman kültür-medeniyet ayrımının küresel düzeyde yinelenmesinde bulunabilir:eski (iyi) kültür nosyonu ('kötü') medeniyet nosyonuna karşı çatışmaya sokulmuştu. Bu geleneksel Alman bakış açısında medeniyet, özel, küresel, dünya çapında bir renk alırken, yerel kültür fiilen ulusal kültür haline gelir⁷ (Robertson,1999, 119).

Genel olarak değerlendirildiğinde halihazır bağlam içinde sürdürülen küresel-yerel tartışmasında küresel-merkezcilikten söz etmek mümkündür (Batı-merkezcilik gibi) (Dirlik, 2000, 22). Bu yaklaşım; küreselin zorunlu olarak yerele hükmettiği bir iktidar yapısının varoluşunu varsayar. Buna göre ulusaşırı akışlar ve süreçlerin yerel değişim insiyatifini belirleyeceğini kabul ederler. Bu söylemlerin çoğunda küresel; sermaye, mekan, tarih ve dönüşüm gücü ile eşit sayılır. Öte yandan yerel; yer, emek, gelenek, kadın, yerli halk, köylüler ve yere hala bağlı olan başka şeylerle eşit tutulur. Bu doğrultuda; küresel ve yerel, özgül olarak tanımlanabilir bir mekansallığa gönderme yapmaktan çok, anlamlarını birbirinden alan terimlerdir. Küresel terimi, kürenin geometrik mekanına değil, belirli süreçlere (ekonomik, siyasal, toplumsal ve kültürel) gönderme yapar.

⁵ Giddens bu kavramı ilk defa "Central Problems in Social Theory" (1979) çalışmasında kullanır.

⁶ İlk önce bu terimlerin, sadece somut veya ampirik, gerçek veya edimsel ya da özne anlamına gelmediklerinin belirtilmesi zorunludur.Yerellik, toplumbilim sözlüğündeki herhangi bir terim kadar kuramsal bir terimdir. Ayrıca başka terimler gibi farklı yazarlar tarafından oldukça farklı tarzlarda kullanılır, farklı toplum bilim söylemlerinde çeşitli işlevleri temsil eder. Böylece, aynı terim, büyük bir kavram çeşitliliğini belirtir. Bunun böyle olması, çoğunlukla yerel sözcüğünün, gerçek ya da ampirik olanın kısaltılmış biçimi sanılması nedeniyle gereği gibi anlaşılmamıştır. (Urry,1999,104).

⁷ "Küreselleşmenin yeni biçimleri...Ulus devlet zayıfladığında, daha az inandırıcı ve daha az güçlü olmaya başladığında, buna verilen tepkinin aynı anda iki ayrı yoldan yayıldığı görülmektedir. Ulus devletin hem üstüne çıkılmakta, hem de altına inilmektedir. Aynı anda hem küresel hem de yerel olunmaktadır. Yerele dönüş, genellikle küresele bir tepkidir." (King,1998,55).

Buna göre dünyanın büyük kısmı sadece 'küresel' süreçlerin dışında kalmıyor, aynı zamanda küresel süreçlere katılan diğer kısımlardaki süreçler, küresel gibi bir terim tarafından ima edildiği düşünülen önemli yüzeylere dokunmadan geçen veya bu yüzeyleri marjinal konuma indiren yolları ya da ağları izliyor. Bu anlamda küreselin, ulusal siyasal sınırlar tarafından belirlenmiş mekanları kuşkulu kıldığı görülecektir. Bu mekanlar da onun mekansal karşıtlığı olan yerelin anlamını kuşkulu kılmaktadır⁸. Diğer yandan mekan ve yer kavramlarının küresel ve yerelin anlamı ile birleştirilmesi açısından, bu terimler de aynı muğlaklığı paylaşır. Yerlere dair tartışmanın çoğunda yerel, mekansal ve yere-dayalı gibi sözcükler birbiriyle değiştirilerek kullanılmaktadır. Bu birleşme sadece kavramsal değildir; ayrıca daha derin biçimde siyasaldır da. Küreselciliğin mekansız ve zamansız bir tür olduğu farz edilir, ironik olarak yeni bir tür evrenselcilik iddialarını destekler ve onu tüm mekansallaştırmaların kaynağına dönüştürür.

Bu birleşme de mekansal, yerel ve ortaya çıkan yerele dayalı olan arasındaki derin farklılıkları önler. Bu nedenle mekansal, yerel ve yerele-dayalı'dan aynı zamanda söz etmek olası hale gelmekte, yerelin anlamını küreselden, mekansalın anlamını küresellelikle bir koşutluktan sağlamasına rağmen yere-dayalı ile bir karşıtlık ilişkisi içinde olduğu gözden kaçırılır. Küresel ve yerel sorununa dair tüm tartışmalarda bir simetrisizlik vardır. Simetrisizlik -evrensele eşlik eden- küreselle karşıtlığı içinde yerelin, bir alt konuma atanmasından kaynaklanmaktadır; küyerel⁹ ise bu anlamda doğrudan melezliğe ya da kozmopolitleşmeye gönderme yapan bir terim olarak karşımıza çıkar. (Dirlik, 2000) Küyerelleşme ile çağdaş küreselleşmeyi en genel anlamında hem tikelciliğin evrenselleşmesini hem de evrenselciliğin tikelleştirilmesini içeren ikili sürecin kurumsallaşma biçimi olarak düşünebileceğimiz vurgulanır. Bu bakış açısına göre küreselleşme, kendisine atfedilen birincil anlamında görece özerk bir süreç yaşamaktadır. Merkezi

⁸ Erken bir kullanımında yerel, anlamını ulusala karşıtlığından sağlıyordu. Giderek yerel, anlamını küreselle yanyanalığından elde etmeye başladı. (Dirlik,2000,23) Küreselin anlamına dair belirsizlik, yereli muğlak kılmakta ve küresel kadar konumlandırılmayı güçleştirmektedir.

⁹ Küreselleşme üzerine geliştirilen kuramlarda ortaya çıkan küresel-yerel gerilimi karşısında Robertson konuyu evrensel-tikel tartışması içinde her iki olguya ifade eden küyerelleşme (glocalization) kavramıyla karşılar; "Benim kendi çözümleyici ve yorumsamacı bakış açısından küreselleşme kavramı uyuşumsuz olarak küresel ve yerel veya -daha somut bir planda- evrensel ve özgü (particular) denen şeylerin eşzamanlılığı ve yorumunu kapsamıştır. Yerel küresel sorunsal konusundaki değerlendirmelerim çağdaş yerellik anlayışlarının çoğunlukla küresel terimlere benzer bir şey içinde üretildikleri fakat bunun kesinlikle bütün yerellik biçimlerinin bu nedenle homojenleşmiş olduğu anlamına gelmediği görüşüne dayanır." (Robertson,1999,121).

dinamiği, evrenselin tikelleşmesi ve tikelin evrenselleşmesi şeklinde ikili bir süreci içerir. Evrensellik sorununun küresel somutlaşması diye tanımlanan evrenselin tikelleşmesi, küresel kökenleri arayışın nedeni haline gelmiştir. Başka bir deyişle mevcut çok hızlı küreselleşme evresi dünyanın “gerçek anlamı”yla ilgilenen hareketlerin bir bütün olarak dünyanın anlamını araştıran hareketleri bireylerin yükselişine yardımcı olmaktadır. Tikelin evrenselleşmesi tikel arayışının giderek daha iyi tanımlanan kimlik temsili tarzları arayışının küresel evrenselliğine gönderme yapmaktadır (Robertson,1991; 1999, 287) .

Bu açıdan Robertson’ın küyerelleşme (glokalleşme) kavramının önemi üzerindeki vurgusu esasen küreselleşme kavramının kullanımlarının çoğundaki büyük zayıflıklardır. Özeldir, küreselleşme düşüncesini yerelleşme düşüncesiyle kaçınılmaz olarak gerilim içinde tasarlama eğilimini aşmaya çalışır. Bu çerçevede küreselleşmenin -en geniş anlamıyla dünyanın küçülmesinin-yerelliğin üretilmesi ve içerilmesini, yani sonuçta bir bütün olarak dünyanın küçülmesini bizatihi geniş ölçüde şekillendiren süreçleri kapsamış ve artarak kapsamakta olduğu üzerinde durur. Bu durumda küyerellik; küresel olanın alanına kimi görüngüleri, yerel olanın alanına başka görüngüleri ayırmak yerine, bu görüngülerin tümünden hem yerel hem de küresel olduğunu, ancak yine bu görüngülerin aynı şekilde tümünden yerel ve küresel olmadıklarını kabul etmek gereklidir.

Sosyal teoride küresel toplum üzerine küresel-yerel sorunsalı dışında diğer bir tanımlayıcı karakteristik *kozmpolitleşme*dir. Kozmpolitleşme yine küreselleşme sürecinin homojenleştirici niteliğine dayanan, küreselleşmenin dünya ölçeğinde kozmpolit bir toplumun ortaya çıktığı argümanını içeren bir vurguya sahiptir. Bu açıdan küreselleşmeyi modernliğin radikalleşmesi olarak değerlendiren Giddens ve Beck’in yaklaşımları önemlidir. Giddens (1994) küresel toplumu “geleneksel sonrası toplum¹⁰” olarak tanımlar¹¹, Beck (2000) ise; yine küreselleşmeyi “Risk toplumu” ve düşünümsel modernleşme açısından değerlendirdiği çalışmalarında *düşünümsel kozmpolitleşme*den söz eder¹².

¹⁰ "Bu gün küreselleşmenin etkisiyle iki temel değişiklik meydana gelmektedir. Batı ülkelerinde yalnızca kamusal kurumlar değil, gündelik yaşam da geleneğin kısırcısından kurtulmaktadır. Daha geleneksel kalan dünyanın diğer toplumları geleneklerinden uzaklaşma sürecine girmiştir. Yeni ortaya çıkan "küresel kozmpolit toplumun özünde yatan değişim budur." (Giddens,2001,57).

¹¹ Bkz. Mehmet Aysoy (2003), Geleneksel Sonrası Toplum Üzerine, Açık Kitaplar.

¹² Modernliğin ikinci çağı paradigması içinde küreselleşme sadece ulus-devletler ve toplumlar ilişkisi değil, kurumsallaşmış eğitim süreci olarak düşünümsel kozmpolitleşme ve onun düşmanları ile de değerlendirilir. Küresellik geri döndürülemez. Bizler şimdi çok yönlü, çok merkezli, olası, siyasal dünya

Genel olarak değerlendirildiğinde ise; bir konu olarak küreselleşme, en genel anlamıyla ‘dünya düzeni’ sorununa kavramsal bir giriştir (Robertson, 1999, 89). Sonuçta bu konunun amaçlarından biri eski bir sosyolojik problematik olan toplum ve toplumsal düzene ek olarak hatta belki de onun yerine “küresel düzen sorunu”nu gündeme getirmektedir.

“Tüm modern çağ boyunca, düzen ‘kontrolün elimizde olması’ demektir fikriyle büyütüldük biz. Şimdi en çok özlemini çektiğimiz de bu varsayımdır, yani kontrolün elimizde olduğu varsayımı. Küresel düzensizlik imgesi, daha önce sıkıca kontrol edilebilir ya da ‘teknik olarak kontrol edilebilir’ görünen şeylerin, asli ve olumsal doğası hakkındaki yeni bilinçliliği yansıtır. Komünist blokun çöküşünden önce hiç de işlerin küresel gidişatının olumsal, aksi ve başına buyruk doğasından söz edebilirdik; sadece, o zaman dünya güçleri arasında dengenin gün begün enerji ve düşünce tüketerek yeniden üretilmesiyle gözden kaçıyor bu. Güç politikası, dünyayı bölerek, bütünsellik imgesi yaratmayı başarmıştır. Büyük bölünmenin yoldan çekilmesiyle, herkesin rıza göstereceği, küresel işlerin bütünselliğini kavrayıp açıklayabileceğimizi sağlayacak tek bir olgu da kalmadı.”(Bauman,1999,68)

Küreselleşme üzerine geliştirilen kuramsal yaklaşımların bu bağlamı içinde temel sorunu dünya düzeni imgesi ve bu imgenin belirlediği “küresel toplum” tanımlarıdır. Genel açıklamalarda küreselleşmeye neden olan süreçler - “nedensel mekanizmalar”- ya da “yönlendirici güçler” sorunlu olduğu için küresel toplum tanımlamaları da önemli farklılıklar göstermektedir. Bu doğrultuda küreselleşme fikrinden çıkan en derin anlam dünya meselelerinin belirsiz, kuralsız ve kendi başına buyruk doğasıdır; küreselleşme imgesinden ayrı düşünülmeyen bu özellik küreselleşmeyi ‘evrenselleşme’ fikrinden köklü biçimde ayırır¹³. Bauman’a göre düzen öncelikle ‘devlet’ anlamına geliyordu. Bu süreçte devletin aşınması, düzenin aşınması anlamına gelmektedir.

toplumunda yaşıyoruz. Küresellik bu sebeple dünya devleti değildir. Dünya toplumu; dünya devletsiz ve yönetimsiz dünyadır. (Beck,2000,117).

¹³ “Tıpkı ‘uygarlık’, ‘gelişme’ ve erken dönem modern düşüncenin öteki diğer anahtar kavramları gibi ‘evrenselleşme’ fikri de düzen kurma umudu, niyeti ve kararlılığı gösterir. Bu fikir, benzer sinyaller veren diğer türdeş terimlerin en tepesinde, evrensel bir düzen kurma anlamına geliyordu. Bütün bu kavramlar yumağı birlik içinde dünyayı eskiden olduğundan daha farklı, daha iyi yapmak ve değişimi ve iyileşmeyi küresel, türsel çapta yaygınlaştırma isteğini ilan ediyordu. Aynı şekilde, herkesin ve her yerin hayat koşullarını, böylelikle herkesin hayat şansını benzer kılmaya, hatta belki de eşitleme niyetini ilan ediyordu(Bauman,1999,70).

Bu bağlamda küresel toplum küreselleşme sürecinde ulus-devlet yapısının çözülmesinin doğrudan bir sonucudur. Küresel süreç, toplumsal gelişmeyi belirleyen ekonomik ve teknolojik faktörler bağlamında işlemekte ve ulus devleti değiştirmektedir. Bu bağlamda ulus devletin geçirdiği değişim-aşınma- küreselleşmenin en önemli göstergesi sayılmaktadır¹⁴.

“Üretim finansmanı ve diğer ekonomik kaynakların uluslararasılaşması devletlerin kendi geleceklerini kontrol yetilerini tartışmasız bir biçimde aşındırıyor.En azından, görünen o ki devlet ekonomisinde bir gerileme var ve kendi geleceğini belirleyen egemen bir devletle modern ekonominin koşulları arasındaki ayrım ulusal ve uluslararası ekonomi süreçlerinin kesişme noktaları tarafından belirleniyor.” (King,1995,193)

Savaş ile barış veya sınıf mücadelesi, ortak yaşamı hedefleyen kitlesel hareketler ya da umutsuz ulusal çabalar önemli değildir artık. Ulus-devlet, kendi otoritesiyle, belirli bir toprak parçası üzerinde, tüm boyutlarıyla politik sonuçlar yaratmaya muktedir, “yöneten” bir güç olarak değil, yönetim biçimlerinin önerildiği, meşrulaştırdığı ve kontrol edildiği bir konum olarak görülmektedir. Uluslararasılaşma bu durumu belirleyen en önemli faktördür. Uluslararasılaşma, ulus devletin egemenliğini tartışılır bir sürece sokmuştur¹⁵ ve yaygın bir şekilde küreselleşme ile dönüşümlü olarak kullanılmaktadır.

Süreç içinde bu bağlamda politika teorisyenleri ve sosyologlar genelde Max Weber’i izleyerek, modern devleti diğerlerinden ayıran özelliğin, belirli bir sınır dahilindeki şiddet araçlarının tekeline sahip olmak olduğunu savunmuşlardır. Buna göre Modern devlet sistemi XVII. yüzyılda kuruldu ve bu sistemin üyeleri karşılıklı olarak birbirlerini tanıdılar. Bu tanımanın en önemli yönü, her devletin, belirli sınırlara tek başına sahip olması sayesinde tek politik otorite olmasıdır. “Devlet”, başka hiçbir ajanı rakip olarak tanımamakla, baskın yönetim biçimi haline geldi. Modern devletin spesifik sınırlar içinde politik baskın güç olarak yükselişi, kısmen uluslararası anlaşmalara bağlıydı. Yeni

¹⁴ Ulus-devletler artık kendi sınırları dahilindeki ekonomik faaliyetler ve istihdam düzeylerini bağımsız olarak etkileyememektedirler: Bunlar, uluslararası hareketliliğe sahip sermayenin tercihleriyle belirlenirler. Ulus-devletlerin görevleri, şimdiye kadar devlet bünyesinde çalışan belediyelerin görevlerine benzer: Mümkün olan en düşük maliyetle iş dünyasının ihtiyaç duyduğu altyapıyı ve kamu mallarını sağlamak.

¹⁵ “Egemenlik” kavramı genellikle bir ulus-devletin kendi geleceği üzerinde iktidarı ve denetiminin olması anlamına gelir. Yani başka bir deyişle, devlet nihai kararları verme ve verili bir topluluk ya da toprak parçası üzerinde hukuk belirleme ve yürürlüğe koyma yetisine sahiptir. Egemenliğin yitirilmesi ulusal politikanın doğrultusunu belirleme konusunda yasal ve fiili denetiminin kaybı anlamına gelir. (King,1995,190).

uluslararası hukukta yer alan devletin “egemenliği” doktrini ile içteki iktidar ve hakların Avrupa devletleri tarafından karşılıklı olarak tanınması, iktidar ile toprak arasında yeni bir ilişkinin doğmasında, iktidarın toprağın tek hakimi olmasında en önemli rolü oynamıştır. (Hinsley 1986). Bu uluslararası anlaşmalar, devlet içerisinde iktidar ve politikanın “uluslararasılaşma”sını mümkün kılmıştır. Devletler, meşru otorite alanında yapılan çağdaş anlaşmalar dahilindeki herhangi bir faaliyet için konacak kuralları ve bu kuralların konuluş statüsünü belirleme kapasiteleriyle en önemli politik cemiyetler olarak algılanmaktaydılar. Devletler egemendiler ve her devlet kendi iç ve dış politikalarını kendisi belirlemekteydi. Devletler topluluğu, kendine yeten bütünlüklerin oluşturduğu ve bunların her birinin istediği şekilde hareket ettiği bir dünyaydı (Bull 1977).

“Ulus-devletin yönetim ajanı olarak baskın olduğu dönemin bittiğini ve artık yönetim ile sınırların birbirinden ayrılacağı yeni bir döneme girdiğimizi iddia edenlere göre, farklı ajanlar yönetişimin farklı yönlerini kontrol edecek ve bazı önemli faaliyetlerde yönetilmeyecektir.” (Hirst, 1998, 205)

Küreselleşme açısından Ulus-devletler, Ohmae (1990;1993) ve Reich (1992) gibi yazarlar tarafından küresel sistemin yerel otoriteleri olarak algılanırlar. Ulus-devletler artık kendi sınırları dahilindeki ekonomik faaliyetler ve istihdam düzeylerini bağımsız olarak etkileyemezler: Bunlar, uluslararası hareketliliğe sahip sermayenin tercihleriyle belirlenirler. Politikadan bağımsız olan yeni küresel ekonomi, şirketlerin ve piyasaların üretim faktörlerini, devlet müdahalesinin çarpıtmaları olmadan, en avantajlı şekilde kullanılmasına olanak tanır. Serbest ticaret, ulusötesi şirketler ve dünya sermaye piyasaları, iş dünyasını politikanın kısıtlamalarından kurtarmış, dünya tüketicilerine en ucuz ve en verimli ürünleri sağlamıştır. Küreselciler için ulusal düzeydeki politikalar daha da önemsizdir; çünkü bunlar, ulusal rekabet gücünü kırarak müdahaleci stratejiler benimsenmedikçe, ekonomik ve sosyal sonuçlarda büyük bir değişiklik yapamazlar. Bu nedenle ulusal politikaların, istenen hizmetleri yerine getirecek belediye politikalarına benzer hale geldikleri düşünülür.

Bu durum artık barışın hakim olduğu bir dünyada yaşayabileceğimiz anlamına gelmemektedir. Küçük devletler birbiriyle çatışmaya devam edecekler. Gelişmiş ülkeler terörizm tehdidi altında olacaklar. Güçsüz periferideki devrimci hareketler ve Chiapas’taki Zapatistalar gibi yeni fakat yerel “yoksul orduları”nın oluşumu sürecektir. Devrimci hareketler spesifik yerel

düşmanlıklara eklemenecek, ancak artık bunlar ortak bir anti-kapitalist ve anti-empyralist ideoloji altında birleşmiş tek bir mücadelenin ayrı görünüşleri olmayacaktır. Ama bu devrimci hareketler, en azından gelişmiş ülkelerde, devletlerin vatandaşlarının yaşamlarını ve mallarını savaş adına seferber etmelerine vesile olmayacak, devletler artık halklarından, etkin bir toptan savaşa girebilmek için gereken dayanışmayı ve otoriteyle özdeşleşmeyi talep edemeyecekler ve toplumlarını harekete geçiremeyeceklerdir. Ulusal dayanışmayı güçlendirip ulusal kültürel homojenliği mümkün kılan şey, savaş ve gerçek bir düşmanın varlığıydı.

Savaşızsız, düşmansız bir ortamda, vatandaş için devlet eskisi kadar önemli değildir artık. İnsanlar devletlerine ve vatandaşlarına, gerçekten düşmanlarla ve işgalcilerle karşılaştıklarında ihtiyaç duyuyorlardı. Halkından az şey talep eden ve komşularıyla barış içinde yaşama iddiasında olan liberal devlet, eğer bir saldırıya maruz kalacak olursa meşruluk iddiasını pekiştirebiliyor ve dolayısıyla halk arasında, otoriter devletlerin elde edemeyeceği boyutlarda bir ortak çaba ve bağlılık yaratabiliyordu. Bu meşruiyet biçimi ve savaş olasılığıyla temellendirilen tüm “ulusal” ihtiyaç tedbirleri - “ulusal” endüstriler, “ulusal verimliliği” sağlamaya yönelik sağlık ve refah, zengin ile fakiri ortak mücadelede birleştirebilecek sosyal dayanışma- geride kalmıştır. Nasıl nükleer silahlar savaş koşullarını değiştirerek devletin temel mantığını çürüttüyse, yeni iletişim ve bilgi teknolojileri de, devletin toprakların üzerinde sahip olduğu kontrolü azaltmış, kültürel kontrol ve homojenleştirme kapasitesini düşürmüştür.

Bununla birlikte Ohmae (1990) gibi “küreselleşme” teorisyenleri, dünya ekonomisinde sadece iki gücün, ulusötesi şirketler ile küresel piyasa güçlerinin önemli olduğunu ve bunların etkili kamu yönetişimine bağlı olamayacağını iddia ederler. Küresel sistem piyasa rekabetiyle idare edilir ve hiçbir yönetsel ajan (ulusal ya da diğer ajanlar) dünya piyasa güçlerinin ölçeğine denk olmadığı için, kamu politikaları -en iyi ihtimalle- ikincildir.

Sonuç olarak sosyal teoride küresel toplum fenomeni yeni ortaya çıkan terminoloji bağlamında anlaşılabilir olmaktadır ve fenomen bu biçimde kullanımıyla öncelikle kültürelidir. Diğer yandan küreselleşme sürecini ister homojenleştirici isterse heterojenliği koruyan bir nitelikte değerlendirilsin çözümlemenin merkezinde ulus-devlet’in aşınması yer almaktadır. Başka bir deyişle küreselleşme tartışmalarında ulus-devlet çözümlemenin

merkezindedir¹⁶. Ulus-devlet üzerine tartışma ise doğrudan toplum fenomeni üzerine yeniden bir tanımlama çabasını belirlemektedir.

Bu doğrultuda toplumsal dünyanın dünya ölçeğinde genişlemesi karşısında klasik dönem kuramlarda, toplumları kavramlaştırırken kendi iç bütünlüğü olan, oldukça kesin biçimde sınırlandırılmış sistemler olarak gözönüne alınmaktadır. İşte böyle değerlendirildiğinde bu “toplumlar” açıkça ulus devletlerdir ve toplum kavramı öncelikle klasik karşıtlıkta, toplum/devlet karşıtlığında anlam kazanmaktadır.

“Bu karşıtlığın kökeni, modern dünyanın, Fransız Devrimi’nin ideolojik içerimleriyle başatma çabasında yatmaktadır. 19. ve 20. yüzyıllardaki tarihsel ve sosyal bilimsel girişimin çok büyük bir bölümünün, bu iki sorunu çözmek için gösterilen geniş bir çaba olduğunu, ve kullanılan temel kavramsal aracın ‘devlet’ olarak adlandırılan birşeyle, kısmen, birbirlerine bağımlılık kısmen de karşıtlık içeren karmaşık bir ilişkiye hapsedilmiş ‘toplum’ olarak adlandırılan bir şeyin varolduğu düşüncesi olduğudur.” (Wallerstein, 1997, 96)

Bu durumda belli bir toplumdan söz eden bir sosyolog bu kavram yerine “ulus” ya da “ülke” terimlerini laf arasında kullanabilmesine karşın bu kullanımda ulus devletin karakteri¹⁷ kuramsal yönden nadiren ele alınmaktadır.

“Sosyoloji –yani toplumun araştırılması- ile siyaset ya da siyaset bilimi –yani hükümet etmenin araştırılması- arasındaki akademik ayrışma,

¹⁶ Seksenli yıllar, daha önceki toplum merkezci versiyonlarla tezat oluşturacak şekilde bir ulus devlet kuramı geliştirmeye yönelik çeşitli girişimlere şahit olmuştur. Bu girişimler arasından her biri kendine özgü bir eleştiri sunan Theda Skocpol, Michael Mann ve Anthony Giddens’in çalışmaları dikkate değer. Aralarındaki farklara rağmen her üçünde devlet kavramını günümüz siyasal söyleminin merkezine yükseltmek amacıyla devlet merkezci alternatif sundukları söylenebilir (Keyman,2000,84). Giddens, “The Nation State and Violence” başlıklı kitabında, modernlik kuramına dayanan kurumsal bir devlet anlayışı sunar. Giddens’a göre modern dünya, kapitalizm, endüstriyalizm ve ulus devlet sisteminin kesişmesi ile şekillenmiştir. Kapitalist devletin son çözümlenmesine yönelik asıl katkılar, öncelikle Miliband/Poulantzas tartışmasına ilişkin metinlerdir. Marksist söylem içindeki (yeni Gramscici) bu tartışma, ekonomik açıdan kapitalist devletin, hakim sınıfın aracı olarak mı, yoksa kapitalist toplumsal oluşumlarda genel toplumsal birleştirici etmen olarak mı anlaşılması gerektiği ve bu nedenle ekonomiden görece özerk olup olmadığı etrafında gelişmiştir. İkinci tartışma, eleştirel kuram geleneğinden gelmektedir ve en iyi tanınanları Habermas (1976) ve Offe (1975) aittir. Burada devleti ekonomiyle ilişkilendirmeye ve devletin etkin biçimde müdahale edebilmesini sağlayan değişik politik koşulları saptamaya yönelik daha sistematik bir çaba vardır.

¹⁷ Sanayi toplumu çalışmalarında devlet; ulus devlet değildi. Aynı şekilde marksist sosyolojide de devlet 1960’lara kadar kapitalist devlet olarak ulus devlet değildi. Marksizmin bu dönemden itibaren milliyetçilik konusunda yeterli açıklamaları getirmediği ya da bizatihi milliyetçilik konusunu dikkate almadığı yönlü ortaya çıkan tartışma sonrasında “ulus devlet” bir çözümleme aracı olarak belirginleşmiştir.

sosyologların devleti doğrudan araştırma konusu olarak bir kenara bırakmaları eğilimini pekiştirdi ." (Giddens, 2000, 224)

Sosyolojide, özellikle sanayi toplumu teorisyenleri, çoğu kez devletin toplumsal reform hedeflerinin, yani gelirin yeniden dağıtımının, refah programlarının yaygınlaşmasının, eğitimin sürekli hep gelişmesi ve benzerinin ilerleyen düzeylerde hayata geçirilmesinin iyimser bir aracı olduğu fikrini tartışmadan benimsediler ve bu düzeylerde ortaya çıkan görünen değişimler, onların analiz edilmemiş kavrama aracı olarak, devlet ile birlikte ilgi odağını oluşturdu.

"Kapitalizmin aşağı yukarı XVI. yüzyılda başlayan ve günümüzde hızlanan bir "kapitalist dünya ekonomisi" olarak zafer dönemi, aynı zamanda ulus devletin bir siyasal ve askeri organizasyon odağı olarak dünya çapındaki zaferini hızlandırdığı bir dönemdir. Ne kapitalizmin dünya ölçeğinde öne çıkışı, ne de ulus devletlerin dünya çapında bir olgu olarak ortaya çıkışları herhangi bir evrimci ilerlemenin sonucudur. Her ikisi de, -karşılıklı ilişkilerinde- Avrupa gücünün dünyanın diğer kesimleri üzerinde egemenlik kurmasını temsil eder." (Giddens, 2000, 199)

Buna göre kapitalizm, bir devlet sistemi ile ilişki içinde ortaya çıktı. Avrupa devlet sistemi, hem kapitalizmin ayrı bir üretim sistem biçimi, bir üretim tarzı olarak ortaya çıkmasının önkoşullarını sundu, hem de kapitalizm ile devlet sistemi arasındaki karşılıklı ilişkiler, Avrupa'nın onaltıncı yüzyıldan itibaren dünyanın geri kalan kesimi üzerinde artan egemenliğini güvence altına alan bir araç sağladı. Ondokuzuncu yüzyılda sanayi kapitalizminin gelişmişliği yalnızca bir ulus devletler sistemi içinde yer alan Avrupa devlet sistemi ile örtüşmekle kalmadı, aynı zamanda ayrıca doğası gereği onunla ilişki içinde oldu.(Giddens,2000,230).

"Kapitalist toplumları, genelde modern toplumların ayrı bir alt dalı olarak kabul edebiliriz. Kapitalist toplum, bir dizi özgül kurumsal özelliğe sahip bir sistemdir. Kapitalizm, ilk dönemlerinden beri uluslar arası boyuttadır. Kapitalist bir toplum, yalnızca ulus devlet olduğu için bir "toplum"dur. Ulus devletin karakteristiklerinin önemli bir kısmı kapitalizm ya da endüstriyalizmin doğasının tartışmasından ayrı olarak açıklanmak ve incelenmek zorundadır.Eğer modern kurumların ivmelenmesini ve yaygınlaşmasını sağlayan en önemli kurumsal unsurlardan biri kapitalizmse, diğeri de ulus devletti. Ulus devletler ve ulus devlet sistemi kapitalist girişimciliğin yükselişiyle açıklanamaz." (Giddens,1994,17).

Yeni yaklaşımda modern kapitalizmin ortaya çıkışı, ileriye dönük bir toplumsal gelişmenin yüksek bir noktasını değil, önceki bütün toplumsal düzen biçimlerinden radikal bir şekilde farklı olan toplum biçiminin meydana gelişini temsil eder (Keyman,2000,99). Bu toplum, egemen niteliğini gösteren bir ulus devlete sahip olan kapitalist bir toplumdur. Küresel toplum ise bu bağlamda kapitalist bir toplum olma niteliğini korumasına karşın ulus-devlete sahip olma niteliğini bir biçimde kaybeden toplum anlamını taşımaktadır.

KAYNAKÇA

ALBROW, Martin	1997	“Sociology for One World', International Sociology, Volume 2, London Sage Publications
	1998	The Global Age, Polity Press. Cambridge
ALBROW&King	1990	Globalization, Knowledge and Society, London Sage Publications
ARCHER, M. S.	1990	“Theory,Culture and Post-Industrial Society”, Theory Culture and Society,cilt 7, London Sage Publications
	1991	“Sociology for One World:Unity and Diversity”, International Sociology, cilt 6, no2, London Sage Publications
ARNASON, J. P.	1990	“Nationalism,Globalisation and Modernity”, Theory Culture and Society, cilt 7, London Sage Publications
AYSOY, M.	2003	Geleneksel Sonrası Toplum Üzerine, Açık Kitaplar
BAMYEH, M. A.	2000	The End of Globalization, University Of Minnesota Press.
BAUMAN, Zygmund	1992	Intimations of Postmodernity, London Roudledge
	1995	Yasa Koyucular ile Yorumcular, İstanbul Metis Yayınları
	1999	Küreselleşme, İstanbul Ayrıntı yayınları
BECK, U.	1992	Risk Society: Towards a New Modernity, London Sage Publications
	1995	Reflexive Modernization, Cambridge Polity Press
	1999	Siyasallığın İcadı, İletişim Yayınları, İstanbul
	2000	‘The Cosmopolitan Perspective: Sociology of The Second Age of Modernity’, British Journal of Sociology, Volume 51

- 2000 What is Globalization, Cambridge Polity press
- BULL, H., WATSON, A. 1977 The Expansion of International Society, Oxford Claredon press
- CATTON, William R. JR. 1966 From Animistic to Naturalistic Sociology, Mc Graw-Hill book
- DAVIDSON, Alastair 2000 "Yeni Küresel Üretim Tarzı: Başarılar ve Çelişkiler", Birikim sayı, 119, İstanbul
- DİRLİK, A. 2000 "Küreselcilik ve Yer Siyaseti", Varlık Dergisi, s.12-1119, İstanbul
- FEATHERSTON, M. 1990 Global Culture:An Introduction", Theory Culture and Society, cilt 7, London Sage Publications
- 1996 Global Culture, Nationalism, Globalization and Modernity, Sage Publications
- FRIEDMAN, J. 1990 'Being in The World: Globalization and Localization', Global Culture, Nationalism, Globalization and Modernity, Sage Publications
- 1999 "Küresel Sistem, Küreselleşme ve Modernitenin Parametreleri", Postmodernizm, İslam, Küreselleşme Oryantalizm, Vadi Yayınları, Ankara
- FULCHER, James 2000 'Globalization, The Nation-State and Global Society', Sociological Review, Volume 48
- Gane, Nicholas 2001 'Chasing the Runaway World: The Politics of Recent Globalization Theory' Acta Sociologica, Vol.44
- GIDDENS, Anthony 1974 Pozitivizm and Sociology, Gower
- 1979 Central Problems in Social Theory, London MacMillan
- 1979 Capitalism and Modern Social Theory, Cambridge Univ. Press
- 1987 The Nation-State and Violence, Univ. of California Press.
- 1990 'Pozitivizm ve Eleştirileri', T:Bottomore-R.Nisbet (Ed.)
Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi, Verso Yayınları, İstanbul
- 1995 Modernliğin Sonuçları, Ayrıntı Yayınları İstanbul
- 1993 Sosyoloji : Eleştirel Bir Giriş, İhtar Yayıncılık Kayseri

- 1994 Mahremiyetin Dönüşümü, (çev. İdris Şahin) Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- 1995 Modernliğin Sonuçları, Ayrıntı Yayınları İstanbul
- 1995 In Defence of Sociology, Polity Press.
- 1995 'Living in a Post-Traditional Society', Reflexive Modernization, Polity Press
- 1999 İleri Topluların Sınıf Yapısı, Birey Yayıncılık İstanbul
- 1999 Toplumun Kuruluşu, Bilim Sanat Yayınları Ankara
- 1999 Küreselleşmenin İkilemleri, Sosyal Demokrat Değişim Dergisi, s.12 Ankara
- 2000 Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori, Metis yayınları İstanbul
- 2000 "Elimizden Kaçıp Giden Dünya", "Küreselleşme Hayatımızı Nasıl Yeniden Şekillendiriyor?" Alfa Yayınları İstanbul
- GIDDENS, A. & J. Turner 1987 Social Theory Today, Polity Press.
- GOSTA, E. Andersen 2000 'Two Societies, One Sociology, and No Theory', British Journal of Sociology, Volume 51
- HALL, Stuart & Martin Jacques 1995 Yeni Zamanlar:1990'Larda Politika'nın Değişen Çehresi, Ayrıntı Yayınları İstanbul
- 1995 "Yeni Zamanların Anlamı", Yeni Zamanlar, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- HEALEY, D. 1992 Yeni Dünya Düzeni, Ağaç Yayıncılık, İstanbul
- HELD, D; Mc Grew. 1999 Global Transformations: Politics, Economics and Cultures, Polity Press. Cambridge
- 1995 "Ulus Devletin Çöküşü", Yeni Zamanlar, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- HIRST, P., Thompson, G. 1998 Küreselleşme Sorgulanıyor, Dost Kitabevi, Ankara
- HUYSEN, Andreas 2001 "Kentsel İmgeler ve Kültürel Küreselleşme Hakkında Bir Açıklama", Domus M, sayı 14, Ankara
- KALB, Don 2000 The End of Globalization, Rowman & Littlefield Publications
- KEAT, R&Urry 1994 Social Theory as Science, Roudledge Kegan Paul

- KELLNER, Douglas 1997 Toplumsal Teori Olarak Postmodernizm: Bazı Meydan Okumalar Ve Sorunlar, Modernite versus Postmodernite, Vadi Yayınları Ankara
- KELLNER & Cvetkovich 1997 "Articulating The Global and Local", Globalization And Cultural Studies, [http: www. sociology.com.uk](http://www.sociology.com.uk).
- KEYMAN, Fuat E. 1995 'Küçülen ve Parçalanın Dünyada Siyaseti Anlamak', Toplum ve Bilim, sayı 68, İstanbul
- 2002 Kapitalizm-Oryantalizm Ekseninde Küreselleşmeyi Anlamak, Doğu Batı, s18, İstanbul
- KİNG .A. 1998 "Kültür, Küreselleşme Ve Dünya Sistemi", Kimlik Temsilinin Çağdaş Koşulları, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara
- KİNG, S.& Martin, J. 1995 Yeni Zamanlar, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- KUMAR, Krishan 1978 "Prophecy and Progress : The Sociology of Industrial and Post-Industrial Society", New York Penguin Books
- 1995 "From Post-Industrial to Post-Modern Society", Blackwell Publishers.
- 1999 "Sanayi Sonrası Toplumdan Post-Modern Topluma Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları" /Türkçesi: Mehmet Küçük, Dost Kitabevi Ankara
- LIPIETZ, A. 1985 "The World Crisis: The Globalisation of the General Crisis of Fordism", IDS Bulletin, cilt 16, no 2
- MARTIN, H. & Schuman 1997 Globalleşme Tuzağı, Ümit Yayıncılık, Ankara
- MASUDA, Y. 1981 The Information Society as Post-Industrial Society, World Future Society, Bathesta
- MILIBAND, R. 1970 "The Capitalist State: a Reply to Nicos", New Left Review 59
- 1973 "Poluantras and The Capitalist State", New Left Review 82
- MITTELMAN, J. H. 1996 Globalization; Critical Reflections. Lynne Rienner Publishers
- MUTMAN, M. 1992 "Bilimlerde ve Toplumda Postmodernizm", Birikim Aylık Sosyalist Kültür Dergisi, Ocak 1992/3
- OFFE, C. 1972 "Political Authority and Class Structures", International Journal of Sociology, Volume2

- 1975 "Farther Comments on Müller and Neusüs", Telos 25
- OHMAE, Kenichi, 1990 The Borderless World Power and Strategy in The Interlinked Economy, New York, Harper Publications
- 1995 The End of The Nation State: "The Rise of Regional Economics", Londra, Harper Collins Publications
- REICH, C. 1990 The Work of Nations Preparing Ourselves for The 21st Century Capitalism, London, Simon and Schuster Publications
- ROBERTSON & Lechner, F 1985 "Modernisation, Globalisation and The Problem of Culture in World-Systems Theory", Theory Culture and Society, cilt 2, no 3
- ROBERTSON, Roland, 1988 "Globalization Theory and Civilizational Analysis", Comparative Civilizations Review sayı.17
- 1988 "The Sociological Significance of Culture: Some General Considerations", Theory, Culture and Society, 5
- 1990 'Mapping The Global Condition: Globalization as a Central Concept', Global Culture, Nationalism, Globalization and Modernity, Sage Publications
- 1999 Küreselleşme- Toplum Kuramı ve Küresel Kültür, Bilim Sanat Yayınları Ankara
- RODRİK, Doni 1998 Küreselleşme Sınırı Aştı mı?, Kızılelma Yayınları, Ankara
- RUGMAN, Alan 2001 The End of Globalization, London Amacom Publications
- RUPERT, Mark 2000 Ideologies of Globalization: Contending Visions of a New World Order, Paperback Publications
- SCHNEİDER, Linda 1999 Global Sociology, Mc Graw-Hill
- SCOTT, Alan 1997 The Limits of Globalization, London Roudledge Publications
- SMITH, Anthony.D. 1990 "Towards a Global Culture", Theory Culture and Society, volume 7
- 1996 Toplumsal Değişme Anlayışı, Gündoğan Yayınları Ankara
- SNOOKS, G. Donald 1996 The Dynamic Society: Exploring The Sources of Global Change, London Roudledge.

-
- SKLAIR, L 1995 Sociology of The Global System, Baltimore:Johns Hopkins UP
- 1999 'Competing Conceptions of Globalization', Journal of World-Systems Research, Volume 5, Number2.
- SPLEY, Tony 1992 Globalization and World Society, Polity Press.
- SUNAR, İlkey 1985 Düşün ve Toplum, Birey ve Toplum Yayınları, Ankara
- SWINGWOOD, Alan 1998 Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi, Bilim ve Sanat Yayınları Ankara.
- THERBORN, Goran 1996 'Modernlik Yoluyla Modernliğe Giden Yollar', Posmodernizm, İslam, Küreselleşme Oryantalizm, Vadi Yayınları Ankara
- 2000 'At The Birth of Second Century Sociology: Times of Reflexivity Spaces of Identity, and Nodes of Knowledge', British Journal of Sociology, Volume 51
- TURNER, Bryan S. 1984 Marx ve Oryantalizmin Sonu, Kaynak Yayınları, İstanbul
- 1990 "The Two Faces of Sociology:Global or National?", Theory Culture and Society,cilt 7
- 1991 Religion and Social Theory, london.
- 1996 'Oryantalizm, Postmodernizm ve Din', A:Topcuoğlu-Yasin Aktay Postmodernizm ve İslam - Küreselleşme ve Oryantalizm, Vadi yayınları
- URRY, John 1999 Mekanları Tüketmek, (çev: Rahmi G. Ögdül), Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- 1995 "Örgütlü Kapitalizmin Sonu", Yeni zamanlar, Ayrıntı Yayınları, İstanbul,
- 2000 Sociology Beyond Societies, London:Roudledge.
- VİLAS, Carlos 1997 "Küreselleşmeye Dair Altı Yanlış Görüş", Özgür Üniversite Forumu, sayı 2, Ankara
- WATERS, M. 1995 Globalization, London Roudledge.
- WENT, Robert 2000 Globalization: Neoliberal Challenge, Radical Responses, Pluto Press.
- WOOD, Ellen M. 2000 "Küreselleşme, Postmodernite ve Diğer New Age'ler: Sol Entellektüeller ve Yeni Bir Çığır Tutkuları", Kültür, Küreselleşme ve Dünya Sistemi, Bilim Sanat Yayınları, Ankara

ABSTRACT

A discussion of the issues of globalisation and fragmentation in today's world.

With the growing trend towards the creation of a global community it is becoming more and more necessary for us to find a balance between creating a truly integrated global society, and remembering the needs of the local community. It is necessary for us to find this balance or to suffer the negative affects of the fragmentation reaction. With the current availability of weapons of mass destruction the idea of a unified global society is almost necessary to keep us from destroying ourselves. It is possible for us to achieve a unified global society; we just need to balance the needs of the local with the global, maintaining a local environment that fosters community and unity.
